

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/198/2022
Identifikačné číslo spisu:	5717212176
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5717212176.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne B. X., narodenej XX. R. XXXX, Q., U.. W. XX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Ladislavom Meštríkom, Martin, E. B. Lukáča 2, proti žalovanej 1/ obchodnej spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a.s., Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., Košice, Bočná 10, IČO: 36 863 017, 2/ S. Š., narodenému XX. E. XXXX, K. O., W. Z. X, zastúpenému advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Nitra, Farská 40, 3/ Z. Š., narodenej XX. U. XXXX, K. O., W. Z. X, zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Lieskovským, Nitra, Farská 40, o určovacej žalobe, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 6C/59/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. apríla 2022 sp. zn. 7Co/153/2021, 7Co/154/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej 1/ priznáva voči žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaným 2/ a 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. februára 2020 č. k. 6C/59/2017-262 (druhým v poradí; pozn.) v spojení s doplniacím rozsudkom zo 17. augusta 2021 č. k. 6C/59/2017-469 určil, že záložné právo zriadené Zmluvou o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a mandátnou zmluvou z 15. augusta 2011 uzatvorenou medzi žalovanými 1/ až 3/, ktorého predmetom sú nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva č. XXXX, vedenom Okresným úradom Martin, katastrálny odbor, pre katastrálne územie G., mesto Q., okres Q., a to byt č. XX, vo vchode XX, na X. poschodí obytného domu na ulici U.. W., súpisného čísla XXXX, postaveného na pozemku parcely registra C-KN evidované na katastrálnej mape parcelné číslo XXX/XX (ďalej len „byt“) a podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a na príslušenstve vo veľkosti 6027/630256 k celku (ďalej len „podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a na príslušenstve“) vo vlastníctve žalobkyne, a ktorého vklad bol povolený 16. septembra 2011 pod č. V 3067/11, vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ neexistuje. Žalobcom 1/ a 2/ voči žalovaným 2/ a 3/ priznal nárok na náhradu trov

konania v plnom rozsahu. Žalobcom 1/ a 2/ voči žalovanému 1/ nárok na náhradu trov konania nepriznal.

1.1. Žalobou podanou na súde prvej inštancie 22. novembra 2017 sa pôvodný žalobca 1/ B. X., nar. XX. X. XXXX, zomr. XX. W. XXXX, naposledy bytom U.. W. XX/XX, Q. a pôvodná žalobkyňa 2/ (teraz žalobkyňa; pozn.) domáhali voči žalovaným určenia, že zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a mandátna zmluva z 15. augusta 2011 uzatvorená medzi žalovanou 1/ a žalovanými 2/ a 3/ je neplatná, čím by dosiahli výmaz záložného práva na LV č. XXXX pre katastrálne územie G.Á. v časti „C“ tarchy, ktoré bolo zapísané na základe vkladu záložného práva v prospech žalovanej 1/ na byt č. XX, X. poschodie, podiel 6027/630256 na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu súpisného č. XXXX, postaveného na pozemku parcely č. XXX/XX - V 3067/11, vklad zo 16. septembra 2011, Vz 1100/11, V 4220/11, Vz 1419/11. Zároveň sa domáhali náhrady trov konania. Pôvodní žalobcovia uviedli, že v roku 2011 boli bezpodielovými spoluvlastníkmi bytu a podielovými spoluvlastníkmi na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu v podiele 6027/630256 (ďalej spolu len „nehnuteľnosti“). Kúpnu zmluvou z 26. mája 2011 malo prejsť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na žalovaných 2/ a 3/. Následne bol byt kúpnu zmluvou z 22. júla 2011 prevedený do vlastníctva B. X., nar. XX. U. XXXX, trvale bytom U.. W. XX/XX, Q.. K prevodom vlastníckeho práva v skutočnosti nikdy nedošlo, pretože zmluvy boli uzavreté podvodným spôsobom, čo konštatoval aj Okresný súd Martin v rozsudku z 20. októbra 2016, sp. zn. 5C/305/2015, ktorý nadobudol právoplatnosť 14. decembra 2016. Obe zmluvy boli prehlásené za absolútne neplatné a vlastnícke právo k bytu bolo potvrdené pôvodným žalobcom. Medzi žalovanou 1/ ako záložným veriteľom a žalovanými 2/ a 3/ ako záložcami bola 15. augusta 2011 uzatvorená zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a mandátna zmluva, ktorou bolo k predmetným nehnuteľnostiam zriadené záložné právo v prospech žalovanej 1/ ako záložného veriteľa. Podľa obsahu záložnej zmluvy záložcovia boli považovaní za vlastníkov predmetných nehnuteľností a záložný veriteľ prijal záložné právo na záloh. Pôvodní žalobcovia nemali žiaden prospech oproti zriadenému záložnému právu. Neboli prijímateľmi poskytnutého úveru ani prijímateľmi kúpnej ceny. Aj po priznaní vlastníckeho práva pôvodným žalobcom nehnuteľnosti ostali zaťažené záložným právom v prospech žalovanej 1/. Absolútnou neplatnosťou by tak mala trpieť aj záložná zmluva z 15. augusta 2011, nakoľko žalovaní 2/ a 3/ nikdy neboli vlastníkami predmetných nehnuteľností a teda nemohli dať vec do zálohu, ktorej vlastníkami neboli. Žalovaní 2/ a 3/ disponovali právami, ktoré im nikdy nepatrili, keďže neboli vlastníkami predmetného bytu. Pôvodní žalobcovia pred podaním žaloby žiadali o výmaz záložného práva, avšak bezúspešne. Preto boli nútení podať žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam, tvrdiac, že majú naliehavý právny záujem na určení neplatnosti záložných zmlúv spočívajúci v ich neistom postavení, keď žalovaná 1/ sa pokúšala realizovať výkon záložného práva predajom nehnuteľností, a to bytu, v ktorom pôvodní žalobcovia v čase podania žaloby bývali, a ktorý bol zaťažený podvodným konaním osobami, ktoré sa vlastne nikdy vlastníkami nestali. Za účelom výkonu záložného práva bol aj nariadený termín dražby, čo bolo zvrátené vydaním neodkladného opatrenia Okresným súdom Martin sp. zn. 5C/305/2015, ktorým zakázal záložnému veriteľovi a dražobnej spoločnosti realizovať výkon záložného práva až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

1.2. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že 15. augusta 2011 bola medzi žalovaným 1/ ako záložným veriteľom a žalovanými 2/ a 3/ ako záložcami uzatvorená zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a mandátna zmluva. Predmetom zmluvy bola dohoda zmluvných strán o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam v prospech záložného veriteľa na zabezpečenie pohľadávky záložného veriteľa zo zmluvy o splátkovom úvere č. 0425563538 z 15. augusta 2011 v znení jej neskorších zmien a dodatkov, uzatvorená medzi záložným veriteľom a B. X., nar. XX. U. XXXX, bytom U.. W. XXXX/XX, Q. - G. ako dlžníkom. Na základe predmetnej zmluvy o splátkovom úvere záložný veriteľ poskytol úver vo výške 36 240 eur. Záložnú zmluvu uzatvorili žalovaní 2/ a 3/ ako v tom čase evidovaní vlastníci nehnuteľností. Okresný súd Martin v konaní sp. zn. 5C/305/2015 určil kúpnu zmluvu z 26. mája 2011, uzatvorenú medzi pôvodným žalobcom 1/ a žalobkyňou 2/ (t.č. žalobkyňou; pozn.) a žalovanými 2/ a 3/, následne kúpnu zmluvu z 22. júla 2011, uzatvorenú medzi žalovanými 2/ a 3/ a B. X., nar. XX. U. XXXX, za neplatnú. Určil, že vlastníkami nehnuteľností sú pôvodní žalobcovia 1/ a 2/ v podiele 1/1. Na podklade uvedeného súd ustálil, že v čase vzniku právneho úkonu záložnej zmluvy existovala právna prekážka, ktorá bránila v tom, aby sa stal právny úkon platný. V čase uzavretia záložnej zmluvy žalovaní 2/ a 3/ neboli vlastníkami predmetných nehnuteľností, kúpna

zmluva trpela absolútnou neplatnosťou od počiatku. Žalovaní 2/ a 3/ neboli v čase zriadenia záložného práva nositeľmi vlastníckeho práva, a teda nemohli disponovať nehnuteľnosťou v takom rozsahu, že by platne zriadili záložné právo v prospech žalovanej 1/.

1.3. Zohľadňujúc princíp proporcionality súd prvej inštancie zastal názor, že by vo veci nebolo spravodlivé prelomiť zásadu „nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet“ len s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa. Uviedol, že na jednej strane stojí vlastnícke právo pôvodných žalobcov, ktoré bolo priznané právoplatným súdnym rozhodnutím, na strane druhej len „zabezpečovacie“ právo žalovanej 1/, ktorej aj po určení neexistencie záložného práva zostane zachované právo domáhať sa svojej pohľadávky voči dlžníkovi. V opačnom prípade by pôvodní žalobcovia prišli o svoje vlastnícke právo, žalovanej 1/ by aj naďalej ostalo zachované ako zabezpečovacie právo, tak aj právo domáhať sa zabezpečenej pohľadávky, čím by sa oproti pôvodným žalobcom ocitla vo výrazne silnejšom postavení. Súd prvej inštancie nemal za preukázané tvrdenia o tom, že by na strane pôvodných žalobcov šlo o šikanózný výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, že by konali úmyselne, mali z uvedených právnych úkonov akýkoľvek prospech. V tejto súvislosti bolo bezpredmetné, že dlžníkom zo zmluvy o úvere je ich syn, nemôžu niesť zodpovednosť za konanie svojho syna, resp. žalovaných 2/ a 3/, ktoré bolo v rozpore s právnymi predpismi. V priebehu necelých dvoch mesiacov dvakrát došlo k zmene vlastníckeho práva, čo vyvoláva otázky špekulatívneho konania, pričom práve žalovaná 1/ ako osoba zbehlá v danej oblasti mala za existencie týchto okolností zachovať potrebnú mieru opatrnosti. Rozhodujúcou otázkou pre určenie, či tu právo je alebo nie je, bolo predbežne posúdiť, či zmluva o zriadení záložného práva je platným právnym úkonom, z ktorého mohla žalovaná 1/ ako i žalovaní 2/ a 3/ nadobudnúť práva a povinnosti.

1.4. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ s poukazom na ust. § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), vo vzťahu k žalovanej 1/ aplikoval ust. § 257 CSP.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie tak pôvodných žalobcov, ako i žalovaných 1/ až 3/ rozsudkom z 27. apríla 2022 sp. zn. 7Co/153/2021, 7Co/154/2021 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplniacim rozsudkom zmenil tak, že žalobu žalobkyne zamietol. Žalovaným 1/, 2/ a 3/ priznal vo vzťahu k žalobkyni nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd po zopakovaní dokazovania oboznámením listín založených v súdnom spise na pojednávaní konanom 27. apríla 2022 dospel, na rozdiel od súdu prvej inštancie, k záveru, že v danom prípade ochrana dobrej viery nadobúdateľa záložného práva môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva nedbanlivého či ľahkomyselného vlastníka pri rešpektovaní princípu proporcionality, navyiac za situácie, ak sám vlastník konal pri strate vlastníctva v zlom úmysle s cieľom zneužiť právo a v konečnom dôsledku dosiahnuť stav, ktorý na škodu iného bude svedčiť v jeho vlastný prospech. Odvolací súd sa stotožnil s odvolacími námietkami žalovanej 1/, dospejúc k záveru, že žalobe žalobkyne nie je možné poskytnúť ňou požadovanú právnu ochranu, a to nielen pre absenciu naliehaného právneho záujmu v zmysle ust. § 137 písm. d) CSP. Žalobkyňa nepreukázala, že by naliehaný právny záujem na podaní predmetnej žaloby vyplýval z osobitného právneho predpisu a napriek súdmi danej možnosti zosúladiť formuláciu žalobného petitu so znením ust. § 137 písm. c) CSP a zosúladiť ňou formulovaný žalobný petit s obsahom žaloby, túto možnosť nevyužila, napriek tomu zotrvala na pôvodnej formulácii žalobného petitu, uvedomujúc si následky vyplývajúce z ust. § 137 písm. d) CSP.

2.2. Odvolací súd zohľadnil všetky okolnosti prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, ktoré vo vzájomných súvislostiach jednoznačne naznačujú vedomosť žalobkyne o nevyhnutnosti zriadenia záložného práva na nehnuteľnosť v súvislosti s poskytnutým úverom v prospech syna, slúžiaceho na úhradu existujúcich dlhov. Špekulatívnosť a účelovosť konania žalobkyne podľa odvolacieho súdu umocňuje i tá skutočnosť, že syn žalobcov nebol ani účastníkom dedičského konania ako dedič po zomrelom pôvodnom žalobcovi 1/ a jeho pobyt zostal neobjasnený. Zámerom celej transakcie nebolo iba dosiahnuť poskytnutie úveru a uhradiť existujúce dlhy, ale zároveň zmať možnosť banke, ktorá úver poskytla, uspokojiť prípadný dlh i prostredníctvom zálohu, ktorým bol úver zabezpečený. Už výsledok konania na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 5C/305/2015 jednoznačne naznačuje zámer aktérov jednotlivých kúpnych zmlúv najskôr pre účely zriadenia záložného práva dosiahnuť, aby záloh síce poskytli v tom čase evidenčne vedení vlastníci nehnuteľností, avšak s plným vedomím a zámerom dovolaním sa absolútnej neplatnosti na súde založiť i neexistenciu zriadeného

záložného práva. Zo strany účastníkov jednotlivých kúpnych zmlúv samotných záložcov, ako i syna žalobkyne išlo o jednoznačné zneužitie výkonu práva, nakoľko pokiaľ i pôvodný žalobca 1/ a žalobkyňa previedli byt na žalovaných 2/ a 3/ a títo následne na ich syna, v súdnom konaní sa žalobcovia napokon dovolali absolútnej neplatnosti jednotlivých prevodných zmlúv. Nimi uvádzaný dôvod neplatnosti dokladá, že ich cieľom nebolo dosiahnutie účelu a zmyslu sledovaného právnom normou - predaj nehnuteľnosti, ale ich úmyslom bolo spôsobiť inému účastníkovi - žalovanej 1/ - získaním úveru založeného nehnuteľnosťou škodu. Žaloba žalobkyne je preto v rozpore s právnym princípom, podľa ktorého sa nikto nesmie dovolať vlastnej nepoctivosti a nemôže mať prospech z vlastného protiprávneho konania. Práve význam tohto princípu bol opakovane potvrdený rozhodnutiami najvyšších súdnych autorít. Jednoznačne konanie, ktoré je šikanózne alebo ktoré je zneužitím práva, je v rozpore s dobrými mravmi, a preto je potrebné odoprieť mu právnu ochranu. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie zmenil, žalobu žalobkyne ako nedôvodnú zamietol a s poukazom na ust. § 396 ods. 1 v súvislosti s ust. § 255 ods. 1 CSP žalovaným 1/, 2/ a 3/, ako úspešným v konaní, priznal vo vzťahu k žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ako aj aby žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %, prípadne, aby rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil.

3.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videla žalobkyňa v tom, že napadnuté rozhodnutie je zmätočné, lebo odvolací súd nedal odpoveď na jej argumenty uvedené v žalobe a všetkých jej vyjadreniach, čím žalobkyňi znemožnil uplatňovať jej patriace procesné práva, ako aj jej znemožnil, aby jej bola poskytnutá právna ochrana. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie bez toho, aby riadnym spôsobom zdôvodnil, prečo sa odklonil od zásady „nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet“. Ďalej sa v odôvodnení odvolával na dobrú vieru žalobkyne posúdiac jej konanie ako účelové, hoci z vykonaného dokazovania nič také nevyplynulo. Odvolací súd bez dokazovania dospel k záveru, že konanie žalobkyne a pôvodného žalobcu 1/ bolo špekulatívne, dedukujúc uvedené o.i. z výsledkov dedičského konania po nebohom pôvodnom žalobcovi 1/. Odvolací súd vyslovil, že princíp mať prospech z vlastného protiprávneho konania je v rozpore s právnym princípom opakovane potvrdeným rozhodnutiami najvyšších súdnych autorít, pričom z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je zrejmé, o aké konkrétne rozhodnutia ide.

3.2. Žalobkyňa vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia namietala, že ťažiskovou argumentáciou, na základe ktorej osvedčuje oprávnenosť podanej žaloby, spočíva v tvrdení, že uzavreté kúpne zmluvy boli posúdené ako absolútne neplatné. Ak civilný súd právoplatne skonštatoval, že žalovaní 2/ a 3/ nikdy neboli vlastníkami nehnuteľností, nemohli platne uzavrieť záložnú zmluvu a byt dať do zálohu za úver poskytnutý žalovanou 1/. Takýto úkon nemôže požívať právnu ochranu, keď žalobkyňa už raz pripravená o vlastníctvo nehnuteľností by o tieto prišla znovu na základe dražby, ktorú sa žalovaná 1/ neustále snaží realizovať. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na závery veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovené v uznesení z 27. apríla 2021 sp. zn. 1VOBdo/2/2020, ktorý potvrdil záväznosť judikatúry, ktorá v prípade prvého absolútne neplatného právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zotrúva pri ďalších prevodoch na zásade, že nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako sám má (nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet).

4. Žalovaná 1/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla dovolanie odmietnuť resp. zamietnuť a žalobkyňu zaviazat' k náhrade trov dovolacieho konania. Uviedla, že zhodnotenie odvolacieho súdu, ako sa premietlo do dovolaní napádaného rozhodnutia, hodnoverne, vecne a presne zachytáva skutkový stav aj presvedčivo a zrozumiteľne uvádza jeho právne posúdenie. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia žalovaná 1/ uviedla, že žalobkyňa v dovolaní nevymedzila dovolací dôvod zákonom predpokladaným spôsobom, najmä nevymedzila právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa odvolací súd mal odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ako ani túto ustálenú rozhodovaciu prax dostatočne nešpecifikovala.

5. Žalovaný 2/ sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadril.

6. Žalovaná 3/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne doručenom Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky po lehote na vyjadrenie k dovolaniu (§ 121 ods. 5 CSP a contrario v spojení s § 436 ods. 3 druhá veta CSP) navrhla dovolanie žalobkyne odmietnuť resp. zamietnuť a žalobkyňu zaviazat' k náhrade trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

10. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

13. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnené uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné

podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

14. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

15. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

16.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16.3. Z práva na spravodlivý súdny proces však pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

16.4. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia tiež nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo

(3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

17. Dovolateľka prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) a porušenie práva na spravodlivý proces videla v tom, že odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil. Napadnutý rozsudok preto, ako aj s ohľadom na tvrdené vady v dokazovaní, považovala za zmätočný.

18. Najvyšší súd už konštantne k tomuto dôvodu prípustnosti dovolania uvádza, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

19. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *García Ruiz v. Španielsko*, *Vétrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

19.1. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

20.1. Na druhej strane, treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II.

ÚS 76/07). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). K zjavnej neodôvodnenosti (arbitrárnosti) rozhodnutí všeobecných súdov sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky, keď uviedol, že je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy. (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

21. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil. Odvolací súd zákonu zodpovedajúcim spôsobom uviedol dôvody, na ktorých založil svoje rozhodnutie; z odôvodnenia napadnutého rozsudku sú dostatočne zrejmé úvahy odvolacieho súdu, na základe ktorých rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. Odvolací súd dostatočným spôsobom odôvodnil, prečo nebolo možné žalobkyni poskytnúť ňou požadovanú právnu ochranu, keď a/ v konaní nemal preukázaný naliehavý právny záujem v zmysle ust. § 137 písm. c) resp. d) CSP, ako aj b/ keď na podklade skutkových zistení dospel k záveru, že v danom prípade ochrana dobrej viery nadobúdateľa záložného práva môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva nedbanlivého či ľahkomyselného vlastníka pri rešpektovaní princípu proporcionality (pozri najmä bod 14. až 18. odôvodnenia).

22. Pokiaľ žalobkyňa odvolaciemu súdu v tejto súvislosti vytýkala, že nemal preukázaný naliehavý právny záujem v zmysle ust. § 137 písm. c) CSP, resp. nemal za to, že by naliehavý právny záujem žalobkyne v zmysle ust. § 137 písm. d) CSP vyplýval z osobitného predpisu, napriek tomu, že uznesením z 31. júla 2019 sp. zn. 7Co/111/2019 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie z 12. decembra 2018 č. k. 6C/59/2017-122 (prvý v poradí; pozn. dovolacieho súdu), ktorým súd prvej inštancie z daného dôvodu žalobu prvotne zamietol, a súdu prvej inštancie prikázal vo veci znova konať, dovolací súd v prvom rade uvádza, že odvolací súd neodstúpil od svojho predchádzajúceho právneho názoru vyjadreného v zrušujúcom uznesení prvého rozsudku súdu prvej inštancie.

22.1. Súd prvej inštancie rozsudkom z 12. decembra 2018 č. k. 6C/59/2017-122 (prvým v poradí; pozn. dovolacieho súdu) žalobu zamietol. Odvolací súd uznesením z 31. júla 2019 sp. zn. 7Co/111/2019 rozsudok súdu prvej inštancie ako predčasný zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie s nasledovným odôvodnením (pozri bod 8. a 9. odôvodnenia zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu): „V predmetnej veci žalobcovia podanou žalobou sledovali dosiahnutie výmazu záložného práva zriadeného žalovanými 2/, 3/ v prospech žalovaného 1/ na nehnuteľnostiach žalobcov na príslušnom liste vlastníctva a preto bolo potrebné zo strany súdu vyzvať žalobcov na odstránenie vád podanej žaloby, pokiaľ formulácia žalobného petitu nezodpovedala opisu rozhodujúcich skutočností uvedených v obsahu žaloby. Okresný súd postup v zmysle § 129 CSP nevyužil, bez ďalšieho žalobu žalobcov zamietol, čím porušil ich procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V nadväznosti na uvedené preto odvolací súd rozsudok okresného súdu ako predčasný zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, aby v ďalšom konaní postupoval v zmysle intencií zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu.“ Z uvedeného je zrejmé, že jediným dôvodom, pre ktorý bol prvotný rozsudok súdu prvej inštancie odvolacím súdom zrušený, spočíval v potrebe umožniť žalobcom postupom v zmysle § 129 CSP odstrániť nedostatok žaloby (nesúlad jej obsahu so žalobným návrhom), pre ktorý nebolo možné v konaní pokračovať. Z obsahu súdneho spisu tiež jednoznačne vyplýva, že súd prvej inštancie, súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, uznesením zo 07. októbra 2019 č. k. 6C/59/2017-198 v súlade s ust. § 129 ods. 1 a 2 CSP vyzval pôvodných žalobcov na odstránenie vád žaloby - doplnenie resp. spresnenie žalobného návrhu tak, aby formulácia žalobného petitu zodpovedala opisu rozhodujúcich skutočností uvedených v obsahu žaloby.

22.2. Dovolací súd pri posudzovaní dôvodnosti namietaného porušenia procesných práv dovolateľky nezistil také nedostatky v postupe súdu, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. že by odôvodnenie rozhodnutia bolo zmätočné. Z obsahu

preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Dovolaciemu súdu z obsahu súdneho spisu nevyplývala žiadna aktivita pôvodných žalobcov (resp. žalobkyne; pozn.) smerujúca k odstráneniu vytýkaného nedostatku podanej žaloby, naopak títo zotrvali na formulácii petitu, tak ako vyplýval z podanej žaloby (porov. najmä č. 1. 202 súdneho spisu, tiež zápisnice o pojednávaní na č. 1. 212 a nasl., č. 1. 253 a nasl. súdneho spisu). Procesný postup odvolacieho súdu, ktorý zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol s odôvodnením, že žalobkyňa, poučená o následkoch vyplývajúcich z ust. § 137 písm. d) CSP, nepreukázala danosť naliehavého právneho záujmu vyplývajúceho z osobitného predpisu, ani nezosúladiť svoj žalobný návrh s obsahom žaloby a ust. § 137 písm. c) CSP, hoci bola súdom prvej inštancie vyzvaná v zmysle § 129 CSP, preto nemožno považovať za taký, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces.

22.3. Skutočnosť, že dovolateľka sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnila, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, pretože za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa.

23. Dovolací súd považuje za potrebné na okraj poukázať, že ani dovolateľkou vytýkaný nedostatok v procesnom postupe odvolacieho súdu spočívajúci v absencii odkazu na konkrétne rozhodnutia najvyšších súdnych autorít v otázke zákazu prospechu z vlastného protiprávneho konania v kontexte prejednávanej veci neobstojí, pretože z odôvodnenia napadnutého rozsudku je dostatočne zrejmé, že má ísť o rozhodnutia, na ktoré vo svojej odvolacej argumentácii poukazovala žalovaná 1/.

24. Vo vzťahu k dovolacej argumentácii dovolateľky, ktorou v dovolaní odvolaciemu súdu vyčítala, že sa nestotožnil so skutkovým stavom (skutkovými zisteniami), tak ako ich z vykonaného dokazovania vnímala samotná žalobkyňa (a to najmä vo vzťahu k otázke dobrej viery žalobkyne), dovolací súd, súc viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP) poukazuje na bod 14. odôvodnenia tohto rozhodnutia a dodáva, že prípadný prieskum skutkových zistení dovolacím súdom nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V preskúmanej veci však dovolanie na takýchto argumentoch nespočívalo.

25. Dovolací súd tiež vo všeobecnosti uvádza, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmatečnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP sa nemal možnosť zaoberať správnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom, pretože prípadné nesprávne právne posúdenie veci vadu zmatečnosti v zmysle predmetného ustanovenia nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

26. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobkyne v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

27. Žalobkyňa v dovolaní namietala aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

28. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

29. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo

rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

30. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

31. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

31.1. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

31.2. Okrem toho, nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

32. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

32.1. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

32.2. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

33. V preskúmvanej veci žalobkyňa v dovolaní uviedla, že uplatňuje dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci, ktorý videla v nesprávnom posúdení účinkov zásady „*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*“. Podľa žalobkyne, ak bolo právoplatne súdom v civilnom konaní skonštatované, že žalovaní 2/ a 3/ z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnych zmlúv nikdy neboli vlastníkami nehnuteľností, nemohli ani platne uzavrieť záložnú zmluvu a nehnuteľnosti dať do zálohu za úver poskytnutý žalovanou 1/. V tejto súvislosti dovolateľka poukázala na závery rozhodnutia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 27. apríla 2021 sp. zn. IVObd/2/2020, v ktorom sa veľký senát obchodnoprávneho kolégia stotožnil s tou časťou judikatúry najvyššieho súdu, ktorá v prípade prvého absolútne neplatného právneho úkonu o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zotrúva pri ďalších prevodoch nehnuteľností na zásade *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*.

34. Podľa dovolacieho súdu otázku nastolenú dovolateľkou nemožno považovať za vymedzenú zákonom predpokladaným spôsobom, pretože táto otázka zjavne nespĺňa charakteristické znaky právnej otázky, výlučne na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. V danom prípade totiž odvolací súd založil svoje rozhodnutie a/ na závere, že žalobkyňa v konaní nepreukázala, že by naliehavý právny záujem na podaní žaloby vyplýval z osobitného predpisu [§ 137 písm. d) CSP] a napriek súdmi danej možnosti zosúladiť formuláciu žalobného petitu so znením ust. § 137 písm. c) CSP a obsahom žaloby, túto možnosť nevyužila; a súčasne po zohľadnení všetkých okolností prejednávanej veci a výsledkov vykonaného dokazovania tiež na závere, že b/ v danom prípade ochrana dobrej viery nadobúdateľa záložného práva môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva nedbanlivého či ľahkomyselného vlastníka pri rešpektovaní princípu proporcionality.

34.1. Pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na dvoch alebo viacerých (z hľadiska merita rozhodnutia rovnocenných) dôvodoch, z ktorých každý jeden aj len samostatne bol súdom považovaný za kľúčový [v tom zmysle, že so zreteľom naň bolo treba žalobu buď zamietnuť alebo (naopak) žalobe vyhovieť], zaťažuje procesná povinnosť dovolateľa preukázať prípustnosť a opodstatnenosť dovolania vo väzbe na každý jeden z týchto dôvodov. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Inak povedané, ak z dvoch alebo z viacerých kľúčových a rovnocenných dôvodov, na ktorých právne stojí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, minimálne jeden dôvod v rámci dovolacieho prieskumu podľa § 421 ods. 1 CSP obstoí (dovolanie je tu neprípustné, alebo nie je tu dôvodné, resp. tento dôvod nie je dovolaním napadnutý, pozn.), nemôžu obstať ďalšie dôvody podľa § 421 ods. 1 CSP, aj keby všetky ostatné kľúčové dôvody mali byť in concreto prípustné a opodstatnené, dôvodné (3Cdo/158/2017, 7Cdo/43/2020, 9Cdo/105/2022).

35. Dovolateľka svoju právnu otázku formulovala len vo vzťahu k otázke ochrany dobrej viery nadobúdateľa záložného práva s poukazom na zásadu, v zmysle ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (*nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*), pričom posúdenie tejto otázky bolo len jedným z viacerých (dvoch) dôvodov zamietnutia žaloby; tým ďalším (a primárnym) bolo nepreukázanie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c) resp. d) CSP, vo vzťahu ku ktorému dôvodu zamietnutia žaloby žalobkyňa žiadnu právnu otázku neformulovala. Ak by aj dovolací súd prípadne konštatoval nesprávne právne posúdenie otázky ochrany dobrej viery nadobúdateľa záložného práva k nehnuteľnosti nadobudnutej od nevlastníka, takýto záver by sám o sebe nemal žiaden vplyv na konštatovanie vecnej správnosti či nesprávosti celého rozhodnutia, nakoľko vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia by bolo možné konštatovať len vtedy, ak by bola konštatovaná vo vzťahu k všetkým (rovnocenným) otázkam, od právneho posúdenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Inými slovami žalobkyňa by podaním dovolania namietajúc nesprávne právne posúdenie mohla docieľiť zmenu rozhodnutia vo svoj prospech len vtedy, ak by namietala nesprávne právne posúdenie všetkých samostatných rozhodujúcich otázok odôvodňujúcich zamietnutie žaloby, teda v prvom rade záver odvolacieho súdu o nepreukázaní prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c) resp. d) CSP. Zodpovedanie dovolateľkou nastolenej otázky by tak malo v tomto prípade len akademický charakter, bez vplyvu na záver odvolacieho súdu o dôvodnosti zamietnutia

žaloby.

36. Dovolací súd preto dospel po preskúmaní dovolania k záveru, že žalobkyňou formulovaná právna otázka nespĺňa atribút podstatnej otázky, na ktorej by rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, a teda nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecne koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

37. Z dôvodov vyššie uvedených dospel najvyšší súd k záveru, že je nevyhnutné aj v tejto časti odmietnuť podané dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

38. Najvyšší súd na základe uvedeného, dovolanie žalobkyne v časti, v ktorej namietala vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP odmietol v zmysle § 447 písm. c) CSP a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie vecí podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, odmietol v zmysle § 447 písm. f) CSP.

39. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ dovolací súd uvádza, že aj keď výsledok obdobný zastaveniu dovolacieho konania zavinila žalobkyňa, žalovaným 2/ a 3/ žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (R 72/2018; § 436 ods. 3 veta druhá CSP).

40. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.